

REGULAMENT
privind accesibilitatea procesului electoral

Capitolul I. Dispoziții generale

1. Regulamentul privind accesibilitatea procesului electoral (în continuare Regulament) stabilește măsurile privind asigurarea accesibilității în vederea exercitării dreptului electoral de către persoanele cu diferite tipuri de dizabilități și cu mobilitate limitată.
2. Regulamentul este elaborat în scopul implementării prevederilor Codului electoral nr. 1381 din 21.11.1997 și ale Legii nr. 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.
3. Prevederile prezentului Regulament se extind asupra organului electoral ierarhic superior, organelor electorale inferioare, autorităților administrației publice locale, concurenților electorali, mijloacelor de informare în masă și conducătorilor instituțiilor sociale unde sunt plasate persoane cu dizabilități.
4. În sensul prezentului Regulament noțiunile utilizate semnifică:
 - 1) **accesibilitate** – ansamblu de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, a mediului informațional și comunicațional, precum și a procedurilor electorale, conform necesităților persoanelor cu dizabilități în vederea exercitării dreptului electoral;
 - 2) **dizabilitate** – termen generic pentru afectări/deficiențe, limitări de activitate și restricții de participare, care denotă aspectele negative ale interacțiunii dintre individ (care are o problemă de sănătate) și factorii contextuali în care se regăsește (factorii de mediu și cei personali);
 - 3) **persoană cu dizabilități** – persoană cu deficiențe fizice, mintale, intelectuale sau senzoriale, deficiențe care, în interacțiune cu diverse bariere/obstacole, pot îngreuna participarea ei deplină și eficientă la viața societății în condiții de egalitate cu celelalte persoane;
 - 4) **persoană cu mobilitate limitată** – persoană care întâmpină dificultăți la deplasarea de sine stătător, la primirea unui serviciu sau a unei informații necesare sau la orientarea în spațiu, datorită dizabilității (permanente sau temporare), datorită vârstei, a unei boli sau a altei cauze;
 - 5) **informații în format accesibil** - informații tipărite în Braille, în format audio, tipărite/imprimare cu corp mare de literă, prezentate verbal sau în scris în limbaj ușor de citit și înțeles, însoțite de imagini, pictograme sau prezentate în limbaj mimico-gestual;
 - 6) **adaptare rezonabilă** – modificările și ajustările necesare și adecvate, care nu impun un efort disproporționat sau nejustificat atunci când este necesar, pentru a permite persoanelor cu dizabilități să se bucure sau să-și exercite drepturile, în condiții de egalitate cu ceilalți cetățeni;
 - 7) **pavaj tactil** - bandă cu suprafață texturată, cu denivelări specifice, care poate fi simțită cu piciorul, cu bastonul sau cu scaunul rulant și care are rolul de a ghida și avertiza în timpul deplasării persoanele cu dizabilități de vedere.

- 8) **plic-trafareț** – plic din masă plastică cu matrițe, aranjate conform amplasării rubricilor cu denumirile concurenților electorali și circumferințe perforate în dreptul fiecărui concurent destinate aplicării ștampilei "Votat".

Capitolul II. Organizarea secției de votare

5. Localul în care se organizează Secția de votare corespunde standardelor tehnice în construcții, astfel încât să permită accesul persoanelor cu dizabilități și cu mobilitate limitată.
6. Evaluarea accesibilității localurilor propuse de către administrația publică locală pentru organizarea secțiilor de votare se efectuează de către o Comisie de evaluare (în continuare Comisie).
7. Comisia se constituie cu cel puțin 50 de zile înainte de data alegerilor și este compusă din reprezentantul administrației publice locale responsabil de infrastructură, un membru al consiliului electoral de circumscripție și conducătorul instituției de utilitate publică, în localul căreia se propune organizarea secției de votare. În calitate de membru consultativ în cadrul Comisiei poate fi inclus și un reprezentant al unei organizații a societății civile active în domeniul dizabilității.
8. Evaluarea accesibilității fizice a localurilor pentru organizarea secțiilor de votare se efectuează conform instrucțiunii și chestionarului din **Anexa 1** la prezentul Regulament.
9. În rezultatul evaluării localului pentru organizarea secțiilor de votare, Comisia decide:
 - 1) măsurile necesare pentru asigurarea accesibilității localului;
 - 2) selectarea altui local care să corespundă standardelor tehnice în construcții și să nu conțină bariere arhitecturale substanțiale;
10. În cazul în care localul propus de administrația publică locală pentru organizarea secției de votare este inaccesibil și nu poate fi adaptat rezonabil pînă la data alegerilor, se propune un alt local, care va fi evaluat conform prevederilor punctului 8 al prezentului Regulament.
11. În instituțiile sociale (centre de plasament, internate psiho-neurologice, aziluri etc.) unde sunt plasate cel puțin 30 de persoane cu dizabilități și persoane în etate cu drept de vot urmează a fi deschise secții de votare și se evaluează accesibilitatea localului conform prevederilor punctului 8 al prezentului Regulament.
12. În urma evaluării localurilor propuse pentru organizarea secțiilor de votare, Comisia întocmește Raportul de evaluare a accesibilității localurilor, conform modelului prezentat în **Anexa 2** la prezentul Regulament.
13. Chestionarele de evaluare completate se anexează la Raportul de evaluare a accesibilității localurilor.
14. Cu cel puțin 35 de zile înainte de data alegerilor consiliul electoral de circumscripție decide definitiv cu privire la localurile accesibile și/sau care pot fi adaptate rezonabil pentru organizarea secțiilor de votare.
15. Administrația publică locală are obligația de a implementa măsurile necesare pentru asigurarea accesibilității localurilor propuse pentru organizarea secțiilor de votare, conform recomandărilor Comisiei.

16. Cu cel puțin 25 de zile înainte de data alegerilor se face reevaluarea localurilor propuse pentru organizarea secțiilor de votare, pentru care Comisia a recomandat măsuri de asigurare a accesibilității.
17. În vederea reevaluării localurilor pentru care s-au întreprins măsuri pentru asigurarea accesibilității, se constituie un grup de lucru compus din reprezentantul administrației publice locale responsabil de infrastructură, un membru al biroului electoral al secției de votare și conducătorul instituției de utilitate publică, în localul căreia se propune organizarea secției de votare.
18. În urma reevaluării fiecărui local, reprezentantul administrației publice locale responsabil de infrastructură întocmește un raport care include modificările efectuate pentru asigurarea accesibilității și îl prezintă primarului localității/pretorului sectorului.
19. Primarul localității/pretorul sectorului prezintă consiliului electoral de circumscripție un raport integrat privind adaptările efectuate în cazul tuturor localurilor, după caz, pentru care a fost propusă adaptarea rezonabilă, cel târziu cu 20 zile înainte de data alegerilor.
20. Consiliul electoral de circumscripție aduce la cunoștință publică, inclusiv în format accesibil, informația privind hotarele fiecărei secții de votare, adresa sediului birourilor electorale ale secțiilor de votare, adresa localului pentru votare, modul de contactare pentru relații, precum și informații cu privire la localurile accesibile și inaccesibile pentru persoanele cu dizabilități și cu mobilitate limitată.

Capitolul III. Listele electorale

21. Alegătorul cu dizabilități are dreptul cu 7 zile înainte de data alegerilor de a solicita biroului electoral al secției de votare unde își are reședința sau domiciliul un certificat pentru drept de vot la o altă secție de votare dacă secția de votare unde își are reședința sau domiciliul nu este accesibilă. În acest caz alegătorul va fi inclus în lista electorală suplimentară a secției de votare accesibile, unde va vota.
22. Conducătorii instituțiilor sociale unde sunt plasate persoane cu dizabilități și persoane în etate cu drept de vot au obligația de a verifica actele de identitate ale persoanelor plasate în vederea includerii acestora în listele electorale.
23. Secretarul biroului electoral al secției de votare din raza teritorială unde se află instituția socială solicită conducătorului instituției lista persoanelor cu drept de vot plasate în instituție cu 2 săptămâni înainte de ziua votării.
24. Conducătorul instituției sociale poate propune modificări în lista electorală a persoanelor cu dizabilități și a persoanelor în etate cu drept de vot plasate în instituție până la ora 18.00 a zilei precedente votării, în funcție de noile plasamente, externări, decese etc. înregistrate în instituția respectivă.
25. Biroul electoral al secției de votare comunică în format accesibil alegătorilor cu dizabilități sediul secției de votare la care vor putea vota cel târziu cu 20 de zile înainte de data alegerilor, precum și informații privind accesibilitatea secției respective de votare.
26. În vederea verificării corectitudinii informației privind datele personale incluse în listele electorale, alegătorii cu dizabilități pot solicita suportul din partea funcționarilor biroului electoral și persoanelor responsabile din cadrul primăriei.

Capitolul IV. Campania electorală

27. Informațiile în legătură cu desfășurarea campaniei electorale și alegerilor sunt disponibile și accesibile persoanelor cu dizabilități.
28. Persoanele cu dizabilități au dreptul la libera formare a opiniei cu privire la concurenții electorali, inclusiv la organizarea de dezbateri electorale și emisiuni televizate în limbaj mimico-gestual și/sau cu subtitrare, precum și la materialele electorale în format accesibil.
29. Mijloacele de informare în masă au obligația de a asigura accesibilitatea informațională a persoanelor cu dizabilități prin subtitrare și/sau interpretare mimico-gestuală, utilizarea unui limbaj simplu și ușor de înțeles, precum și prin respectarea standardelor internaționale de accesibilitate a paginilor web (WCAG).
30. Spoturile motivaționale, de educație civică și electorală, campaniile de informare a alegătorilor despre procedura de vot și despre alte particularități ale votării sunt difuzate în format accesibil conform necesităților persoanelor cu dizabilități.
31. Concurenții electorali elaborează programe electorale și alte materiale folosite în cadrul agitației electorale în format accesibil, iar evenimentele organizate (adunările, întrunirile cu alegătorii, mitingurile etc.) se desfășoară în localuri accesibile persoanelor cu dizabilități și persoanelor cu mobilitate limitată.
32. Comisia Electorală Centrală și partidele politice care participă în cadrul campaniei electorale implementează standardele internaționale în materie de accesibilitate pentru persoane cu dizabilități (WCAG) pe paginile lor web.
33. Comisia Electorală Centrală se asigură de faptul ca informația distribuită referitor la alegeri, înregistrarea alegătorilor, procedurile de vot este disponibilă și distribuită în format accesibil pentru persoane cu dizabilități.
34. Conducătorii instituțiilor sociale unde sunt plasate persoane cu dizabilități și persoane în etate cu drept de vot au responsabilitatea de a le informa în format accesibil cu privire la secția de votare unde aceste persoane pot vota, procedura de vot, concurenții electorali, precum și despre programul emisiunilor radiofonice și televizate referitoare la alegeri.

Capitolul V. Votarea

35. La fiecare secție de votare, cel puțin o cabină de vot este adaptată pentru persoanele cu dizabilități, conform parametrilor stabiliți în **Anexa 3** la prezentul Regulament.
36. Intrarea în cabina de vot, masa de eliberare a buletinelor de vot și urna de vot sunt marcate cu culori contrastante pentru a facilita identificarea lor de către persoanele cu dizabilități de vedere.
37. Spațiul secției de votare permite libera deplasare a persoanelor cu mobilitate limitată, inclusiv manevrarea scaunului rulant sau altor echipamente ajutătoare, astfel încât să nu fie incomodate alte persoane prezente în secția de votare.
38. Traseul dintre masa de eliberare a buletinelor de vot, cabina și urna de vot sunt bine iluminate și marcate cu simboluri, indicatoare cu corp mare de literă și culori contrastante, conform **Anexei 4** la prezentul Regulament.
39. Președintele biroului electoral al secției de votare desemnează cel puțin un membru al biroului electoral al secției de votare care să fie responsabil de acordarea suportului necesar persoanelor cu dizabilități în exercitarea dreptului la vot.

40. În cooperare cu Societatea Surzilor din Republica Moldova, Comisia Electorală Centrală asigură prezența în ziua alegerilor a unui interpret de limbaj mimico-gestual, la secțiile de votare unde sunt înregistrate mai multe persoane cu dizabilități de auz.
41. Dacă alegătorul din cauza dizabilității nu poate semna în lista electorală pentru primirea buletinului de vot el poate aplica ștampila cu semnătura în facsimil. Aceste cazuri vor fi consemnate aparte în raportul biroului electoral al secției de votare.
42. La solicitarea alegătorului, membrul biroului electoral al secției de votare citește buletinul de vot cu voce tare, astfel încât alegătorul cu dizabilități de vedere să poate asocia numărul de ordine cu denumirea sau numele concurentului electoral.
43. Pe peretele din față a cabinei de vot accesibile este afișat un buletin de vot-model în Braille și un buletin de vot-model imprimat cu corp mare de literă (30-36), astfel încât să faciliteze înțelegerea ordinii concurenților electorali de către persoanele utilizatoare de Braille și de către persoanele cu vedere slabă.
44. Fiecare secție de votare este dotată cu cel puțin 2 plicuri - trafaret destinate persoanelor cu dizabilități de vedere pentru a facilita identificarea concurentului electoral pentru care persoana urmează să-și exprime votul.
45. Membrul biroului electoral al secției de votare informează alegătorul cu dizabilități de vedere cu privire la posibilitatea utilizării plicului – trafaret.
46. În cazul în care alegătorul dorește utilizarea plicului – trafaret, membrul biroului electoral al secției de votare introduce buletinul de vot în plic și îl înmânează alegătorului.
47. Alegătorul intră în cabina de vot secret, aplică ștampila "Votat" în circumferința perforată a plicului-trafaret în dreptul concurentului electoral pentru care votează, scoate buletinul de vot din plicul-trafaret și îl introduce în urna de vot, apoi restituie plicul – trafaret membrului biroului electoral.
48. Alegătorul care nu este în stare să completeze de sine stătător buletinul de vot, poate invita în cabina de vot o persoană care să-l asiste. În acest caz, membrul biroului electoral al secției de votare este obligat să verifice, prin discuția particulară cu alegătorul:
 - 1) Dacă persoana care va asista a fost aleasă la inițiativa și de către alegătorul respectiv;
 - 2) Dacă persoana care va asista nu a influențat opinia alegătorului;
49. Persoanele cu dizabilități, persoanele în etate și persoanele cu mobilitate limitată care votează la locul aflării au dreptul să solicite suport membrilor biroului electoral al secției de votare, care se deplasează cu urna mobilă (citirea buletinului de vot cu voce tare, iluminarea suplimentară, plicul-trafaret, lupă, etc.).
50. Comisia Electorală Centrală informează, prin intermediul mass-media, despre dreptul persoanelor cu dizabilități de a solicita suport biroului electoral al secției de votare și tipul de suport disponibil privind exercitarea dreptului la vot.

Capitolul VI. Totalizarea rezultatelor alegerilor

51. Anunțarea rezultatelor preliminare și finale ale alegerilor se face de către organul electoral responsabil de totalizarea rezultatelor alegerilor în format accesibil pentru persoanele cu dizabilități (interpretare mimico-gestuală, subtitrare, limbaj ușor de citit și înțeles).

52. În cazul alegerilor parlamentare și alegerilor locale generale, rezultatele preliminare, detaliate pe secții de votare, sunt plasate pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale imediat după procesarea lor cu respectarea standardelor internaționale de accesibilitate web (WCAG).

Capitolul VII. Depunerea contestațiilor

53. Persoanele cu dizabilități de vedere, analfabete sau care au afectată capacitatea de scriere pot depune contestații împotriva acțiunilor sau inacțiunilor și hotărârilor consiliilor și birourilor electorale, precum și împotriva acțiunilor sau inacțiunilor concurenților electorali într-un format accesibil pentru ei (format electronic, limbaj simplu și formă verbală).
54. Contestațiile ce se referă la exercitarea dreptului de vot se depun de către persoanele cu dizabilități la biroul electoral în ziua alegerilor.
55. Organul electoral consemnează contestațiile într-un Registru special de evidență a contestațiilor, cu mențiunea privind formatul contestației depuse de persoana cu dizabilități.

Capitolul VIII. Dispoziții finale

56. Prezentul Regulament intră în vigoare la data de
57. Încălcarea prevederilor prezentului Regulament se sancționează conform prevederilor Codului contravențional nr. 218 din 24.10.2008 cu modificările ulterioare.

Anexa 1

Instrucțiune privind evaluarea accesibilității localurilor pentru organizarea secțiilor de votare

I. Dispoziții generale

1. La evaluarea accesibilității localurilor pentru organizarea secțiilor de votare Comisia constituită conform prevederilor pct. 5 al prezentului Regulament aplică un set de instrumente și un chestionar specific.
2. Instrumentele utilizate includ:
 - 1) O ruletă sau o riglă metalică cu lungimea de 1m;
 - 2) Un raportor;
 - 3) O nivelă cu bulă de aer;
 - 4) Un aparat de fotografiat;
 - 5) Un chestionar de evaluare format A4 pentru fiecare local supus evaluării;
 - 6) Un pix pentru completarea chestionarului.
3. Chestionarul de evaluare conține întrebări privind accesibilitatea spațiilor exterioare și a spațiilor interioare ale localului propus pentru organizarea secției de votare.
4. Spațiile exterioare ale localului se referă la drumuri și părți integrante ale acestora, inclusiv bordurile la trecerile de pietoni sau intrările de pe suprafața carosabilă pe trotuar, locurile de parcare, indicatoarele și marcajele.

5. Spațiile interioare ale localului se referă la elemente precum: uși și treceri prin goluri de uși, coridoare, trepte, pante, grup sanitar (WC), sala în care se propune organizarea secției de votare.
6. În vederea completării chestionarului de evaluare doi membri ai Comisiei efectuează măsurările și al treilea membru consemnează rezultatele în rubricile alocate pentru fiecare element supus evaluării.
7. Efectuarea măsurărilor se realizează cu ajutorul ruletei, raportorului și nivelei cu bulă de aer.
8. Ruleta se utilizează pentru măsurarea lățimii, lungimii și înălțimii elementelor supuse evaluării, precum și a distanțelor dintre elemente, după caz. În cazul lipsei ruletei, în calitate de instrument de măsurare poate fi utilizată o riglă metalică cu lungimea de 1 metru.
9. Raportorul și nivela cu bulă de aer se utilizează pentru măsurarea unghiului de înclinare a suprafețelor față de planul orizontal, în special al rampelor și pantelor de acces în local, precum și al denivelărilor.
10. Raportorul se așează cu baza pe panta înclinată, un capăt al nivelei cu bulă de aer se așează în punctul zero al raportorului, iar celălalt capăt este ridicat sau coborât pînă la momentul cînd bula de aer orizontală va lua poziția din mijlocul tubului.
11. Unghiul de înclinație este acel unghi care se formează pe suprafața raportorului în punctul prin care trece latura de jos a nivelei cu bulă de aer.
12. Elementul supus evaluării este considerat accesibil dacă întrunește caracteristicile și parametrii stabiliți în capitolele următoare ale prezentei Instrucțiuni.
13. În caz că elementul care urmează a fi evaluat nu există, la întrebările din chestionar care încep cu "Dacă", la rubrica "Comentarii/ recomandări" se va face mențiunea "N/a", adică neaplicabil. De exemplu, dacă în localitate nu circulă transport public, la întrebarea 9, se va bifa rubrica "Nu", iar la întrebările 10, 11 și 12 la rubrica "Comentarii/ recomandări" se va nota "N/a".
14. În cazul elementelor inaccesibile sau a obstacolelor, acestea se fotografiază, fotografia se anexează la chestionarul de evaluare a localului și se propun măsuri de adaptare rezonabilă, după caz.
15. Fiecare fotografie va avea numărul corespunzător numărului elementului evaluat, conform ordinii stabilite în chestionarul de evaluare.

Capitolul II. Drumuri

16. Drumurile de acces spre secția de votare se consideră accesibile dacă permit deplasarea autonomă a persoanelor cu mobilitate limitată.
17. Accesibilitatea drumurilor este determinată de materialele cu care este acoperită suprafața carosabilă a acestora (asfalt, beton, pietriș, pămînt, pavaj), precum și de gradul de deteriorare a suprafeței (gropi, denivelări, crăpături).
18. Drumurile acoperite cu asfalt sau cu beton permit deplasarea autonomă a persoanelor cu mobilitate limitată și se consideră accesibile în lipsa gropilor, denivelărilor, crăpăturilor mari în suprafața asfaltului sau betonului.
19. Drumurile acoperite cu pietriș nu permit deplasarea autonomă a persoanelor cu mobilitate limitată și se consideră inaccesibile.

20. Drumurile nepietruite și neasfaltate (drumurile de țară) permit deplasarea autonomă a persoanelor cu mobilitate limitată doar în condițiile în care suprafața este dreaptă, uscată, tare și nu este nisipoasă.
21. Bordurile la trecerile de pietoni sau intrările de pe carosabil pe trotuar se consideră accesibile dacă înălțimea lor nu depășește 2 cm sau dacă, în caz că sunt mai înalte de 2 cm, dispun de rampă de acces cu un unghi de înclinare care nu depășește 8% sau 5°.
22. Intrările la trecerile de pietoni sau de pe carosabil pe trotuar se consideră accesibile pentru persoanele cu dizabilități de vedere dacă dispun de pavaj tactil și/sau marcaj cu culori contrastante.
23. Trotuarele, similar criteriilor pentru determinarea accesibilității drumurilor, se consideră accesibile sau inaccesibile în funcție de materialele cu care este acoperită suprafața acestora, precum și de gradul de deteriorare a suprafeței.
24. Trotuarul acoperit cu pavaj se consideră accesibil dacă nu prezintă denivelări sau praguri mai mari de 2 cm.
25. Parcările se consideră accesibile dacă au locuri marcate și semnalizate corespunzător pentru persoane cu dizabilități (simbolul alb al utilizatorului de scaun rulant pe fundal de culoare albastru-închis).
26. Dacă localul dispune de o parcare cu peste 5 locuri, cel puțin un loc de parcare trebuie să fie marcat și semnalizat corespunzător pentru persoane cu dizabilități.
27. În caz că nu există locuri de parcare special amenajate, administrația publică locală oferă și adaptează rezonabil cel puțin un loc sau spațiu de parcare pentru persoanele cu dizabilități în preajma localului propus pentru secția de votare. Această adaptare se consideră accesibilă, dacă suprafața este acoperită cu asfalt, beton sau ciment, nu este denivelată, nu conține deteriorări și permite spațiu de manevră pentru scaunul rulant.
28. Secțiunea de drum de la parcare pînă la local se consideră accesibilă dacă este mai mică de 500 m, nu prezintă denivelări, gropi, are suprafața din asfalt, beton, ciment sau pământ tare și nu există obstacole care ar împiedica deplasarea autonomă a persoanelor cu mobilitate limitată.
29. În caz că în raza teritorială a localului propus pentru secția de votare circulă transport public, distanța de la stație și pînă la intrarea în local nu trebuie să depășească 500 m. Distanțele mai mari de 500 m se consideră inaccesibile pentru persoanele cu mobilitate limitată.
30. În caz că în raza teritorială a localului propus pentru secția de votare circulă transport public, acesta se consideră accesibil dacă dispune de unități de transport adaptate pentru persoanele cu dizabilități (unitatea de transport are micro-lift culisant care permite urcarea scaunului rulant, are panou de afișare electronic și concomitent se anunță sonor stațiile).
31. Secțiunea de drum de la stația de transport public pînă la local se consideră accesibilă dacă este mai mică de 500 m, nu prezintă denivelări, gropi, are suprafața din asfalt, beton, ciment sau pământ tare și nu există obstacole care ar împiedica deplasarea autonomă a persoanelor cu mobilitate limitată.

III. Suprafețe înclinate și trepte (rampe, pante de acces, denivelări în interiorul și/sau exteriorul localului)

32. Localul care are trepte la intrare sau în interior și nu dispune de rampe accesibile și/sau ascensor se consideră inaccesibil.
33. Rampa construită la intrarea în local sau în interiorul localului se consideră accesibilă dacă îndeplinește cumulativ următoarele condiții:
 - 1) unghiul de înclinare nu depășește 8% sau 5°;
 - 2) lățimea este de 1,2 m, astfel încât permite manevrarea scaunului rulant;
 - 3) dispune de bare de suport instalate pe ambele părți la o înălțime de cel mult 90 cm;
 - 4) suprafața este antiderapantă (nu permite alunecarea).
34. Construcțiile din două șine metalice sudate paralel și instalate pe trepte nu constituie căi de acces și prezintă un risc sporit de accidentare pentru persoanele cu mobilitate limitată. Aceste construcții sunt considerate inaccesibile chiar dacă au o lățime și un unghi de înclinare corespunzătoare.
35. În vederea adaptării rezonabile și accesibilizării localul propus pentru organizarea secției de votare care prezintă scări sau diferite nivele și lipsește rampa sau panta accesibilă, pot fi folosite temporar rampe de acces demontabile.
36. Rampele de acces demontabile se consideră accesibile dacă îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:
 - 1) sunt instalate corect, astfel încât să-și mențină stabilitatea;
 - 2) unghiul de înclinare la care sunt montate nu depășește 8% sau 5°;
 - 3) sunt însoțite de bare de suport pe ambele părți la o înălțime de cel mult 90 cm.
37. Rampele de acces demontabile instalate incorect sau care nu sunt verificate după anumite perioade de utilizare pentru prevenirea dislocării, prezintă un risc sporit de accidentare pentru persoanele cu mobilitate limitată și sunt considerate inaccesibile.

IV. Uși

38. Ușile de intrare și ușile din interiorul localului se consideră accesibile dacă îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:
 - 1) lățimea minimă a trecerii prin golul ușii este de 90 cm, inclusiv în cazul ușilor duble;
 - 2) nu au praguri mai înalte de 2,5 cm sau dispun de treceri accesibile peste praguri cu un unghi de înclinare care să nu depășească 8% sau 5°;
 - 3) în fața ușii există o platformă de minim 1,20 m x 1,20 m sau un spațiu suficient pentru a asigura manevra scaunului rulant;
 - 4) au sisteme de acționare simple și fără risc de blocare (senzori, mînere ușor de deschis).
39. Măsurarea distanței de trecere prin golul ușii se efectuează atunci cînd ușa este deschisă la 90°. În cazul ușilor duble, măsurarea lățimii se efectuează cu ambele uși deschise și golul ambelor uși nu trebuie să fie mai mic de 90 cm.
40. În vederea adaptării rezonabile și accesibilizării intrărilor în local, în ziua alegerilor toate ușile de pe traseul de circulație al alegătorilor trebuie să fie deschise permanent.
41. Turnichetele sau alte bariere rotative la intrarea în local reprezintă intrări inaccesibile. În vederea adaptării rezonabile și accesibilizării intrării, turnichetele și alte bariere rotative urmează a fi demontate înainte de ziua alegerilor.

V. Grup sanitar (WC)

42. Grupul sanitar din cadrul localului propus pentru organizarea secției de votare se consideră accesibil dacă îndeplinește cumulativ următoarele condiții:
- 1) ușa se deschide în exterior;
 - 2) dimensiunile cabinei de WC în plan sunt de minim 1,65 m x 1,8 m;
 - 3) alături de vasul de closet este prevăzut spațiu pentru cărucior, precum și cârlige pentru atârnarea îmbrăcăminte, cârjelor și a altor obiecte;
 - 4) chiuveta este amplasată la înălțimea de maximum 0,8 m de la nivelul pardoselii (podelei) și la distanța de 0,2 m de la peretele lateral;
 - 5) partea inferioară a oglinzii, dispozitivele pentru uscarea mâinilor, pentru cârlige și pentru ștergere sau hîrtie sunt amplasate la înălțimea de maximum 0,9 m de la nivelul pardoselii (podelei).
 - 6) Pereții sunt dotați cu bare de sprijin.

VI. Coridoare

43. Coridoarele de deplasare spre sala unde se propune organizarea secției de votare (în cazul existenței acestora) se consideră accesibile dacă îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:
- 1) au lățimea de minim 1,5 m;
 - 2) sunt iluminate;
 - 3) au pardoseala (podeaua) netedă, antiderapantă (nu permite alunecarea) și fără denivelări;
 - 4) dispun de benzi de direcționare de 20 cm de culori contrastante amplasate pe perete sau pe pardoseală (podea) realizate din materiale diferite ca aspect și sonoritate de suprafața pe care sunt amplasate.

VII. Sala în care se propune organizarea Secției de votare

44. Sala în care se propune organizarea secției de votare se consideră accesibilă dacă îndeplinește cumulativ următoarele condiții:
- 1) spațiul care va rămîne în urma amplasării mobilelor, cabinelor și urnei de vot trebuie să permită libera deplasare a persoanelor cu mobilitate redusă;
 - 2) În fața zonelor unde vor fi amplasate mesele de distribuire a buletinelor de vot, cabinetele și urna de vot, trebuie să rămînă un spațiu cu diametrul de minim 1,5 m, necesar manevrării scaunului rulant sau altor echipamente ajutătoare;
 - 3) are pardoseala (podeaua) netedă, antiderapantă (nu permite alunecarea) și fără denivelări.

Anexă la Instrucțiunea privind evaluarea accesibilității localurilor pentru organizarea secțiilor de votare

Chestionar de evaluare a accesibilității localului

Circumscripția electorală raională (municipală) _____ nr. ____

- I. **Tipul localului** (*instituție de învățămînt, medicală, culturală, primărie, întreprindere de stat sau privată, etc.* - *indicați denumirea exactă*)

_____ și adresa localului:

Notă: Înainte de a completa chestionarul, citiți cu atenție Instrucțiunea, pentru a răspunde corect la întrebări !

II. Drumuri

Nr.	Întrebarea	Da	Nu	Date de precizare	Comentarii/ recomandări	Nr. foto
1	Drumul spre local este accesibil?			Drumul este din _____		
2	Există borduri la trecerile de pietoni sau la intrarea de pe carosabil pe trotuar?			Dacă da, înălțimea bordurii este de _____ cm		
3	Există rampe de acces la trecerile de pietoni?			Dacă da, unghiul rampei este de _____ %		
4	Există pavaj tactil sau marcaj contrastant la intrarea de pe carosabil pe trotuar?					
5	Trotuarul spre local este accesibil?			Trotuarul este din _____		
6	Există parcare accesibilă în preajma localului?					
7	Există spațiu în preajma localului pentru amenajarea a cel puțin unui loc de parcare pentru persoane cu dizabilități înainte de ziua alegerilor?					
8	Dacă există parcare, secțiunea de drum de la parcare pînă la intrarea în local este accesibilă?					
9	Există transport public în localitatea/sectorul unde se află localul?			Dacă da, indicați tipul transportului _____		
10	Dacă există transport public, sunt stații de transport public în apropiere de local?			Dacă da, distanța pînă la stație este de circa _____ m		
11	Dacă există transport public, secțiunea de drum de la stația de transport pînă la intrarea în local este accesibilă?					
12	Dacă există transport public, acesta este accesibil pentru persoanele cu dizabilități?					
13	Există acces cu automobilul sau cu microbuzul pînă la intrarea în local?					

Concluzie II. Drumuri (bifați opțiunea corespunzătoare):

1. Drumurile spre local și elementele de drum sunt accesibile .

2. Drumurile spre local și elementele de drum sunt inaccesibile, dar pot fi adaptate rezonabil pînă la data alegerilor .
3. Drumurile spre local și elementele de drum sunt inaccesibile și nu pot fi adaptate rezonabil pînă la data alegerilor .

III. Suprafețe înclinate și trepte

Nr.	Întrebarea	Da	Nu	Date de precizare	Comentarii/ recomandări	Nr. foto
14	Există trepte la intrarea în local?			Dacă da, numărul treptelor este ____		
15	Există rampe accesibile la intrarea în local?					
16	Există trepte în interiorul localului la etajul unde este situată sala în care se propune organizarea secției de votare?			Dacă da, numărul treptelor este ____		
17	Dacă există trepte în interiorul localului la etajul unde este situată sala în care se propune organizarea secției de votare, există și rampe accesibile sau ascensor?					
18	Dacă există trepte și nu există rampă accesibilă și/sau ascensor, este posibilă montarea temporară a unei rampe demontabile?					

Concluzie III. Suprafețe înclinate și trepte (*bifați opțiunea corespunzătoare*):

1. Localul nu are trepte sau dispune de rampă/rampe accesibile și/sau ascensor .
2. Localul are trepte, nu dispune de rampă/rampe accesibile și/sau ascensor, dar poate fi adaptat rezonabil pînă la data alegerilor .
3. Localul are trepte, nu dispune de rampă/rampe accesibile și/sau ascensor și nu poate fi adaptat rezonabil pînă la data alegerilor .

IV. Uși

Nr.	Întrebarea	Da	Nu	Date de precizare	Comentarii/ recomandări	Nr. foto
19	Ușa de la intrarea în local este accesibilă?					
20	Există uși în interiorul localului pînă la sala unde se propune organizarea secției de votare?					
21	Dacă există uși interioare pînă la sala unde se propune organizarea secției de votare, acestea sunt accesibile?					
22	La intrarea în local există turnichete sau bariere rotative?					

Concluzie IV. Uși (bifați opțiunea corespunzătoare):

1. Ușile localului sunt accesibile .
2. Ușile localului sunt inaccesibile, dar pot fi adaptate rezonabil pînă la data alegerilor .
3. Ușile localului sunt inaccesibile și nu pot fi adaptate rezonabil pînă la data alegerilor .

V. Grup sanitar (WC)

Nr.	Întrebarea	Da	Nu	Date de precizare	Comentarii/ recomandări	Nr. foto
23	Există grup sanitar în local?					
24	Dacă există grup sanitar în local, este acesta accesibil?					
25	Există grup sanitar în exteriorul localului?					
26	Dacă există grup sanitar în exteriorul localului, este acesta accesibil?					
27	Poate fi instalat un WC mobil accesibil?					

Concluzie V. Grup sanitar (bifați opțiunea corespunzătoare):

1. Grupul sanitar este accesibil .
2. Grupul sanitar este inaccesibil, dar poate fi adaptat rezonabil pînă la data alegerilor .
3. Nu există grup sanitar, dar poate fi instalat un WC mobil accesibil .
4. Grupul sanitar este inaccesibil și nu poate fi adaptat rezonabil pînă la data alegerilor .

VI. Coridoare

Nr.	Întrebarea	Da	Nu	Date de precizare	Comentarii/ recomandări	Nr. foto
28	Există coridor/coridoare pînă la sala unde se propune organizarea secției de votare?					
29	Dacă există coridor/coridoare, acestea sunt accesibile?					

Concluzie VI. Coridoare (bifați opțiunea corespunzătoare):

1. Nu există coridor .
2. Coridorul este accesibil .
3. Coridorul este inaccesibil, dar poate fi adaptat rezonabil pînă la data alegerilor sau poate fi schimbată intrarea în local pentru a evita coridorul .
4. Coridorul este inaccesibil și nu poate fi adaptat rezonabil pînă la data alegerilor .

VII. Sala în care se propune organizarea Secției de votare

Nr.	Întrebarea	Da	Nu	Date de precizare	Comentarii/ recomandări	Nr. foto
30	În local există o sală accesibilă					

	unde se poate organiza secția de votare?					
31	Dacă sala nu este accesibilă, este posibilă adaptarea rezonabilă pînă la data alegerilor?					

Rezultatul evaluării (bifați opțiunea corespunzătoare):

1. Localul supus evaluării este accesibil .
2. Localul supus evaluării este inaccesibil, dar poate fi adaptat rezonabil pînă la data alegerilor .
3. Localul supus evaluării este inaccesibil și nu poate fi adaptat rezonabil pînă la data alegerilor .

Lista de recomandări privind adaptarea rezonabilă a elementelor inaccesibile, în că ați bifat opțiunea 2:

Nr.	Elementul inaccesibil	Lucrările necesare pentru adaptarea rezonabilă	Termenii de realizare
1			
2			
3			
...			

Anexa 2

**Raport de evaluare a accesibilității localurilor
propuse pentru organizarea secțiilor de votare
în circumscripția electorală raională (municipală) _____ nr. ___**

n/o	Denumirea localității (sectorului)	Localul supus evaluării (se indică adresa și tipul: școală, policlinică, primărie, local privat)	Data evaluării	Rezultatul evaluării (accesibil, inaccesibil, posibil de adaptat rezonabil)	Decizia Comisiei (măsurile de adaptare rezonabilă sau propunerea altui local)
1	Denumirea 1				
2	Denumirea 2				
3	Denumirea 3				
4					
...					

Anexe: __nr. de chestionare de evaluare completate

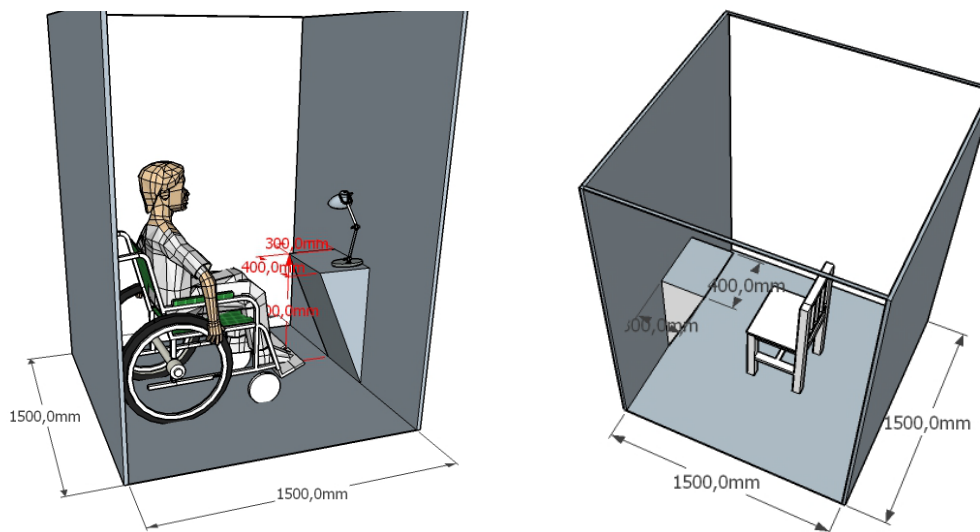
Reprezentanții Comisiei de evaluare:

1. Numele, Prenumele, Funcția, Semnătura
2. Numele, Prenumele, Funcția, Semnătura
3. Numele, Prenumele, Funcția, Semnătura

Anexa 3

Parametrii și dotările cabinei de vot accesibile

1. Dimensiunile în plan a cabinei de vot accesibile sunt de minim 1,5 m x 1,5 m.
2. Înălțimea cabinei de vot accesibile este aceeași ca și a cabinelor de vot ordinare.
3. La intrarea în cabina de vot nu trebuie să fie praguri sau alte bariere cu înălțime mai mare de 2 cm.
4. Intrarea în cabina de vot accesibilă este marcată cu culori contrastante.
5. Cabina de vot accesibilă dispune de:
 - 1) un scaun care este utilizat în cazul persoanelor care nu pot îndeplini buletinul de vot stînd în picioare. Scaunul va fi scos din cabină în cazul cînd în cabină urmează să intre o persoană utilizatoare de scaun rulant.
 - 2) o măsuță pentru completarea buletinului de vot cu o înălțime de 70-90 cm;
 - 3) o lupă și/sau un megascop;
 - 4) o lampă;
 - 5) un buletin de vot-model afișat pe peretele din față tipărit cu corp mare de literă;
 - 6) un buletin de vot-model afișat pe peretele din față tipărit în Braille.

Anexa 4

Amenajarea secției de votare accesibile

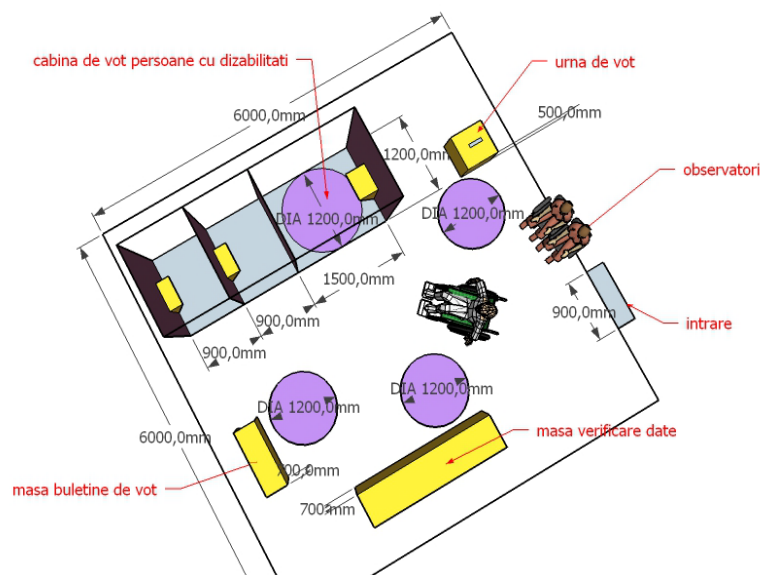
1. Secția de votare accesibilă permite libera deplasare în interior a tuturor persoanelor, inclusiv a persoanelor cu mobilitate limitată și a persoanelor cu dizabilități de vedere.
2. În vederea exercitării independente a dreptului la vot de către persoanele cu mobilitate limitată, secția de votare accesibilă întrunește următoarele condiții:
 - 1) Lățimea culoarului de deplasare în sală este de minim 1 m;

- 4) În fața meselor de distribuire a buletinelor de vot, cabinelor și urnei de vot există un spațiu cu o dimensiune echivalentă unei circumferințe cu diametrul de minim 1,5 m, necesar manevrării scaunului rulant sau altor echipamente ajutătoare;
- 5) Pardoseala (podeaua) este netedă, antiderapantă (nu permite alunecarea) și fără denivelări.
- 6) Masa de distribuire a buletinelor de vot are o înălțime de 70-90 cm.
- 7) Urna de vot este amplasată astfel, încât latura de sus să fie la o înălțime maximă de 1 m.
- 8) Dispune de cel puțin o cabină de vot accesibilă.
3. În vederea exercitării independente a dreptului la vot de către persoanele cu dizabilități de vedere, secția de votare accesibilă întrunește următoarele condiții:
 - 1) dispune de iluminare corespunzătoare;
 - 2) este marcată cu culori contrastante;
 - 3) are indicatoare de direcționare spre masa de distribuire a buletinelor de vot, spre cabina și urna de vot.
4. În secția de votare și în cabina de vot nu se admite instalarea corpurilor de iluminat și a altor obiecte (oglinzi, sticle etc.) care pot produce reflecții ale luminii sau strălucire excesivă și ar crea astfel confuzie vizuală, complicând orientarea în spațiu a persoanei cu dizabilități de vedere.
5. La geamuri se recomandă folosirea jaluzelelor pentru a evita pătrunderea puternică a luminii solare, pentru a evita formarea umbrelor și dezorientarea în spațiu a persoanelor cu dizabilități de vedere.
6. Culorile contrastante care se utilizează în secția de votare sunt: negru pe alb, negru pe verde, alb pe albastru sau pe roșu, verde pe negru, galben pe albastru sau violet.
7. Se interzice utilizarea culorilor care se aseamănă și nu creează contrast suficient (de exemplu verde - cafeniu, albastru – violet).
8. Culorile contrastante sunt folosite pentru:
 - 1) a indica căile de acces pentru persoanele cu dizabilități de vedere în secția de votare, căile spre masa de eliberare a buletinelor de vot, cabina de vot și urna de vot.
 - 2) a semnaliza zonele și obiectele potențial periculoase, cum ar fi trepte, praguri, uși etc.
9. Indicatoarele utilizate în secția de votare au literele și simbolurile contrastante cu fonul pe care sunt amplasate. Respectiv, fonul trebuie să fie contrastant cu spațiul aferent.
10. Indicatoarele nu trebuie să reflecte razele solare și lumina din încăperea și să strălucească, de aceea nu se admite amplasarea indicatoarelor sub o sticlă neprelucrată.
11. Mărimea caracterelor și a simbolurilor aplicate pe indicator urmează să fie în conformitate cu tabelul de mai jos:

n/o	Distanța de la cititor pînă la indicator	Mărimea literelor
1	30 m	52,0 cm - 104,0 cm
2	25 m	44,0 cm - 87,0 cm
3	20 m	35,0 cm - 70,0 cm
4	15 m	26,0 cm - 52,0 cm
5	10 m	17,0 cm - 35,0 cm

6	5 m	9,0 cm - 18,0 cm
7	2 m	3,5 cm - 7,0 cm
8	1 m	1,8 cm - 3,5 cm
9	30 cm	0,5 cm - 1,0 cm
10	25 cm	0,4 cm - 0,9 cm

12. Indicatoarele pe pereții secției de votare trebuie să fie amplasate la același nivel, la o înălțime de 1,3 m – 1,6 m de la pardoseală (podea).
13. Amenajarea secției de votare se realizează după următoarea schemă cu respectarea parametrilor:

Chestionar privind accesibilitatea secției de votare

Biroul electoral ale secției de votare _____ nr. _____

Circumscripția electorală _____ nr. _____

Data _____

n/o	Întrebarea	Da	Nu	Observații
		(bifați)		
1	Intrarea în secția de votare este accesibilă pentru persoanele cu mobilitate limitată ?			
2	Intrarea în secția de votare este accesibilă pentru persoanele cu dizabilități de vedere?			
3	În secția de votare există spațiu suficient pentru manevrarea scaunului rulant în fața meselor de distribuire a buletinelor de vot, cabinelor și urnei de vot (minim 1,5 m în diametru)?			
4	Pardoseala (podeaua) în secția de votare este netedă, fără denivelări și antiderapantă?			
5	Masa de distribuire a buletinelor de vot are o înălțime de 70-90 cm?			
6	Urna de vot este amplasată astfel, încât latura de sus să fie la o înălțime maximă de 1 m?			
7	Secția de votare dispune de cel puțin o cabină de vot accesibilă, conform anexei 3 la Regulament?			
8	Secția de votare este iluminată corespunzător?			
9	În secția de votare există indicatoare de direcționare spre masa de distribuire a buletinelor de vot, spre cabina și urna de vot?			
10	Indicatoarele de direcționare în cadrul secției de votare sunt de culori contrastante?			
11	Indicatoarele pe pereții secției de votare sunt amplasate la același nivel, la o înălțime de 1,3 m – 1,6 m de la pardoseală (podea)?			
12	Intrarea în cabina de vot, masa de eliberare a buletinelor de vot și urna de vot sunt marcate cu benzi de culori contrastante cu obiectele pe care sunt amplasate?			
13	Secția de votare dispune de plicuri-trafaret pentru votul secret al persoanelor cu dizabilități de vedere?			
14	Secția de votare dispune de echipament de mărit (lupă, megascop) pentru persoane cu dizabilități de vedere?			
15	Secția de votare dispune de un buletin de vot model cu corp mare de literă afișat pe peretele cabinei de vot accesibile?			
16	Secția de votare dispune de un buletin de vot model în Braille afișat pe peretele cabinei de vot accesibile?			
17	Biroul electoral al secției de votare a desemnat un membru pentru acordarea asistenței persoanelor cu dizabilități în procesul electoral			

Președintele Biroului electoral al secției de votare _____ semnătura _____

